

vergadering **C8 – OND2**
zittingsjaar 2013-2014

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 2 oktober 2013

INHOUD

Interpellatie van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de inhaaloperaties voor scholeninfrastructuur - 155 (2012-2013)	3
Vraag om uitleg van de heer Willy Segers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het plaatstekort in de Brusselse scholen - 2275 (2012-2013)	10
Vraag om uitleg van de heer Wim Wienen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de gevolgen van de meerjarenplanning van de stad Antwerpen voor de inhaalbeweging scholenbouw - 2307 (2012-2013)	12
Vraag om uitleg van de heer Peter Reekmans tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de problematiek van de stijging van het overwegen van afstoting van het eigen onderwijsnet door steden en gemeenten - 2176 (2012-2013)	20

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert

Interpellatie van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de inhaaloperaties voor scholeninfrastructuur - 155 (2012-2013)

De heer Jos De Meyer: Minister, collega's, in Vlaanderen dateert 29 procent van de schoolgebouwen van voor 1950. Veel van die gebouwen hebben dringend onderhouds-, vernieuwings- en uitbreidingswerken nodig waarvoor de schoolbesturen subsidies aanvragen bij het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION). Zoals bekend is de wachtlijst enorm, zowel inzake timing als wat aantal en totale grootte van de dossiers betreft. Op dit ogenblik worden de dossiers behandeld van de tweede helft van 2001. In niet-geïndexeerde cijfers spreken we over meer dan 3 miljard euro infrastructuurwerken.

De huidige legislatuur gaat het laatste werkjaar in, de beleidsperiode 2009-2014 loopt naar het einde. Als we de beleidsnota van 2009 nagaan, moeten we echter vaststellen dat er voor de strategische doelstelling 'investeren in duurzame en moderne infrastructuur' nog werk aan de winkel is. U stelt dat met de privaat-publieke samenwerking in DBFM-projecten (design, build, finance, maintain) een grootschalige inhaaloperatie gestart is. U schrijft in uw beleidsnota: "Ik zal deze operatie volledig uitvoeren." Toch verloopt het DBFM-project moeizamer dan verwacht – en dan druk ik mij eufemistisch uit –, want zowel timing en kostprijs als het aantal scholen zijn ondertussen gewijzigd. De duur van de operatie zal niet één, maar zeker drie legislaturen in beslag nemen. De kostprijs van de projecten ligt op dit ogenblik al 50 procent hoger dan geraamd, en het aantal deelnemende scholen is gevoelig geslonken. Ik weet dat u volgende week de eerste steen gaat leggen voor het eerste project van het gemeenschapsonderwijs. Uw voorganger, Frank Vandenbroucke, zei ons: "Collega's, u zult me moeten helpen bij al die eerstesteenleggingen in het begin van de legislatuur en op het einde van de legislatuur met de opening van die scholen." Ik kan u geruststellen, minister, ik zal aanwezig zijn om u te helpen om de eerste steen te leggen in Sint-Niklaas.

Wat de aanbesteding betreft, hebben we in de media gelezen dat dertien bouwcombinaties staan te dringen om mee te doen. Naast de DBFM-operatie wordt in de beleidsnota echter ook een nieuwe inhaaloperatie vermeld: "Op basis van de evaluatie zal ik beslissen over het opzetten van een bijkomende inhaaloperatie, onder welke vorm dan ook." Over die inhaaloperatie is al veel gesproken en geschreven.

Op dit ogenblik, bij de start van het laatste werkjaar van deze legislatuur, is het zeker tijd om te vragen naar een stand van zaken. Als de regering ter zake nog een initiatief wil nemen, moeten de krijtlijnen toch stilaan duidelijk worden. Minister, hoeveel DBFM-bouwprojecten zijn er ondertussen gestart? Zullen alle projecten starten deze legislatuur? Hoeveel staat het met de aanbesteding? Zal er een project afgewerkt zijn tegen het eind van de legislatuur? Wanneer en op welke wijze wilt u de broodnodige bijkomende inhaaloperatie inzetten voor de reguliere scholenbouw?

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: De heer De Meyer had het over de verouderde schoolgebouwen. Vele dateren van vóór 1950. Worden leegstaande schoolgebouwen ook opgenomen in de planning om gerenoveerd te worden? Door de lange looptijd van de projecten worden veel gebouwen gewoon gesloten omdat ze niet meer voldoen aan de normen van vandaag. In mijn stad zijn er verschillende, zelfs één groot waar gemakkelijk een duizendtal leerlingen zou terechtkunnen. Ze sluiten bijvoorbeeld omdat ze niet meer brandveilig zijn. Misschien kunt u remediëren door renovatiewerken versneld uit te voeren, naast de bouw van nieuwe scholen. Ik vraag me af of daar een lijst van gemaakt is door het Departement Onderwijs.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Dit debat is pertinent. We moeten de voorgeschiedenis erkennen. We zitten met een capaciteitstekort, vooral in de steden. Heel wat schoolgebouwen zijn met geld van de Vlaamse overheid gebouwd. Na dertig jaar komen die gebouwen zagezegd vrij, de inrichtende macht wordt dan eigenaar.

In een aantal steden zijn er schoolgebouwen vrijgekomen omdat er op een bepaald moment geen interesse was, ook vanwege de stadsvlucht en minder kinderen, en die hebben een andere bestemming gekregen. Dat moet worden onderzocht. Het gaat om middelen die ooit voor onderwijs zijn uitgetrokken. Minister, wellicht kunt u hier niet meteen op antwoorden, maar dat moet een keer worden meegenomen.

Ik vertel geen geheim als ik zeg dat de N-VA-fractie altijd een heel koele minnaar is geweest van DBFM. Het is een heel moeilijke procedure geweest, we hebben die alle kansen gegeven. Er waren heel wat wettelijke bezwaren om dat in formules te gieten. Anderzijds zijn er, buiten de DBFM-formule om, op veel plaatsen via pps-constructies samenwerkingen op touw gezet. Het is echter niet altijd vanzelfsprekend om een pps-formule op te zetten. In Brasschaat wordt er naast een school ook wooncapaciteit gecreëerd. Ik heb dat in mijn eigen gemeente ook geprobeerd, maar het is niet eenvoudig om daarvoor partners te vinden. We hebben het kunnen combineren met kinderopvang, en daar ben ik al blij mee. Tot voor enkele jaren was dat verboden. Dan kon je schoolgebouwen niet combineren met andere bestemmingen. Op dat vlak het geweer van schouder veranderen, is positief.

Blijft natuurlijk dat, los van de capaciteitsproblemen, onze infrastructuur sterk verouderd is. Er waren periodes waarin we wel meer mogelijkheden en ruimte hadden. Toen hebben we de toekomst niet voorbereid. Kinderen worden niet geboren in de kleuterschool. Je ziet sommige zaken toch van tweeënhalve of drie jaar tevoren aankomen. We hebben nu capaciteitsproblemen in het lager onderwijs, straks volgt het secundair onderwijs. In het masterplan voor ons secundair onderwijs moeten we heel wijs inzetten op het juiste soort scholen. Dan moeten we heel doelgericht werken aan die capaciteit.

Vorige week was ik niet aanwezig in de commissievergadering omdat ik deelnam aan een discussie over het katholiek onderwijs in de stad Antwerpen. Een volksvertegenwoordiger moet soms op het terrein zijn, net als u, minister. Van de inrichtende machten van het secundair onderwijs hoor ik toch dat ze de problemen echt wel onderkennen, en ook suggesties hebben voor antwoorden.

Minister, denkt u dat we een tweede DBFM zullen moeten opstarten zoals we dat hebben gedaan, of toch het geweer van schouder veranderen om meer autonomie te geven aan wat er lokaal mogelijk is in pps-constructies? Vorig jaar is er geopperd om een tweede DBFM-formule te laten starten. Graag daarover enige duidelijkheid, minister.

De heer Boudewijn Bouckaert: Mijnheer Van Dijck, u hebt me het gras voor de voeten weggemaaid. Ik wilde net dezelfde opmerking maken als besluit van ons bezoek aan Brasschaat. We hebben in de school van Brasschaat gezien dat een kleinschalige BFM, zonder D van design, succesvol is en slagkrachtiger blijkt te zijn. Pps-formules hebben een waarde omdat men op een goede manier de flexibiliteit van de privésector kan combineren met de financiering van de overheid. Voormalig minister Vandenbroucke zat hier principieel op het goede pad. De DBFM-operatie heeft tegenslag gehad omdat die heeft geleden onder de bankencrisis. Laten we dat eerlijk toegeven. Dat is niet te wijten aan de DBFM-formule as such.

Ik hoor van alle kanten, zeker ook van het gemeentelijk onderwijs, dat de DBFM-formule zoals die nu was opgevat, te grootschalig en te log was en dat we zouden moeten mikken op kleinschalige DBFM-formules, die, zoals Brasschaat heeft bewezen, goed werken. Minister, ik heb u dat ook al horen zeggen. Hoe ziet u dat in de toekomst?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik ben blij dat u verwijst naar de economische en financiële crisis. De DBFM-operatie was nog niet klaar, het financiële plaatje was niet rond, en dan kwam de crisis. Het was dus niet vanzelfsprekend om meer dan een doorslag daarvan te maken. Ondertussen is dat gebeurd. Er zijn 200 schoolgebouwen die in het kader van de DBFM zullen worden gebouwd. Het gaat om 165 schoolbouwprojecten, maar die staan voor 200 schoolgebouwen. Daarvoor zijn er voorcontracten getekend met de DBFM-vennootschap. Dat betekent dat de inrichtende machten die moesten instappen, ingestapt zijn.

Alle projecten zijn ondertussen ook opgestart. Eén project zit in de bouwfase, 54 projecten zijn in de aanbestedingsfase, 89 projecten in de vergunningsfase en 21 projecten in de ontwerpfase. Het Gemeentelijk Technisch Instituut (GTI) van Londerzeel is ondertussen in uitvoering. Eind juni 2014 wordt het opgeleverd. De heer De Meyer heeft verwezen naar de proefprojecten die in Sint-Niklaas worden opgestart: SBSO Baken, MPI Zonneken en het internaat Zonneken.

De afgelopen maanden werden tien projecten aan de aannemers voorgesteld. Dertien grote aannemersconsortia werden geselecteerd voor de bouw en het onderhoud van de DBFM-scholen. Om de drie weken wordt een publicatiemoment van telkens een vijf- tot tiental aanbestedingsdossiers gepland. Volgens de huidige planning en het huidige aanbestedingsritme worden tijdens deze legislatuur nog een twintigtal werven opgestart. De rest wordt in 2014-2015 opgestart, de meeste zullen in 2016-2017 opgeleverd zijn en in gebruik worden genomen.

Ik heb inderdaad ook al eerder gezegd dat dit een heel grote operatie is. Het is voor mij niet aan de orde om op dezelfde schaal met pps verder te gaan. We moeten kleinschaliger werken. U weet dat er met verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen naar alternatieve financieringsmogelijkheden wordt gezocht. Het is wel jammer dat de stad Antwerpen, waar we met het project van de mini-DBFM's begonnen waren om ten behoeve van het stedelijk en gemeenschapsonderwijs een schoolinfrastructuur op de Regatta-site te realiseren, niet wat sneller werkt. Ook Limburg is nu begonnen met een dossier om via verzekeringsmaatschappijen scholen te bouwen. U kent de constructie die op die manier wordt opgezet: een privépartner bouwt een school, die school wordt verkocht aan een verzekeringsmaatschappij of een pensioenfonds, die dan de school met een huurcontract langdurig ter beschikking stelt van een school. Dat is een mooie formule. De enige vraag die nog moet worden beantwoord, is hoe we dat ESR-matig neutraal moeten krijgen en in welke mate de Vlaamse overheid een garantie kan of moet geven zodat dat schoolgebouw voor een lange termijn kan worden gebruikt. U weet dat verzekeringsmaatschappijen vastgoed en pensioenfondsen moeten hebben om te beantwoorden aan de Baselnormen. Schoolgebouwen kunnen daarvoor dienen. Dat moet nog uitgeklaard worden. We moeten dat doen aan de hand van een concreet project. Ik hoop dat het project in Antwerpen met de nodige vaart kan worden opgestart. We wachten daarop. Limburg gaat nu ook starten. Dat is een heel mooie piste. Heel wat verzekeringsmaatschappijen zijn daarin geïnteresseerd. Daar liggen wel wat mogelijkheden.

U weet dat we ook het bankenplan van minister-president Peeters maar ook met betrekking tot de federale volkslening uitdrukkelijk hebben gesteld dat daarvoor scholeninfrastructuur in aanmerking moet komen.

Wat betreft de bijkomende middelen is er al verwezen naar de capaciteitsproblematiek. Die was niet opgenomen in het regeerakkoord. We zullen tijdens deze legislatuur afgerond maar liefst ongeveer 180 miljoen euro voor extra capaciteitsmiddelen geven, om ervoor te zorgen dat kinderen een plaats hebben. Dat is een heel groot bedrag. Daarnaast is er ook, mijnheer De Meyer, de extra 30 miljoen euro voor de reguliere scholenbouw. Ik ontken niet dat dit een kleine druppel is, maar het is een begin. Doordat die DBFM-operatie wat langer heeft geduurd dan we oorspronkelijk hadden gedacht, kunnen we ook die 150 miljoen euro voor de reguliere scholenbouw in de begroting houden. U weet dat dat bedrag eigenlijk lager is, en dat de beschikbaarheidsvergoedingen ervan moesten worden afgetrokken. Wij hebben ons

tijdens de begrotingsopmaak altijd verzet tegen het feit dat men dat daar, ook in de toekomst, van zou aftrekken. Het zou een totaal verkeerd signaal zijn om die 150 miljoen euro drastisch te verminderen door de beschikbaarheidsvergoedingen ervan af te trekken. We moeten dat bedrag zeker houden. We hebben er nu 30 miljoen euro bij gedaan.

Het is ook geen geheim dat de volgende Vlaamse Regering meteen duidelijke keuzes zal moeten maken, onder andere met betrekking tot de scholenbouw. Op dit moment geven we in de begroting voor Onderwijs 2009-2014 ongeveer 1,8 miljard euro extra aan onderwijs. Ik weet en ik zal niet ontkennen dat een groot deel van die 1,8 miljard euro naar de indexatie van de lonen gaat. Maar die indexatie van de lonen vindt in onze buurlanden niet plaats. Mijn Nederlandse collega valt van haar stoel als ze hoort dat wij er in Vlaanderen in een crisisperiode in geslaagd zijn om 1,8 miljard euro extra aan onderwijs te geven.

En het gaat om nieuw geld. Ik verwijs naar de 53 miljoen euro voor het basisonderwijs en het nieuwe omkaderingssysteem, naar de 177 miljoen euro voor de capaciteit, naar de 30 miljoen euro voor de reguliere scholenbouw. Ik verwijs ook naar de meer dan 115 miljoen euro extra voor het hoger onderwijs. Dat zijn wel grote bedragen. Ik had al dat geld nodig om prioriteiten en noodwendigheden te financieren, maar dan kon ik mijn collega's in de regering niet overtuigen om nog extra geld aan onderwijs te geven terwijl ze eigenlijk al lonkend zaten te kijken naar de begroting van Onderwijs.

Het zal nog minstens drie legislaturen duren vooraleer heel die wachtlijst weggewerkt zal zijn. Als je alles telt wat erop staat, kom je aan 4,5 miljard euro. Dat is heel veel geld. We zullen dat moeten spreiden. Dat is ook een opportuniteit. Dat is goed voor de bouwsector, de werkgelegenheid en het investeringsklimaat. Het heeft ook een ongelooflijk voordeel. Doordat we de komende jaren zoveel scholen zullen moeten bouwen, zullen we meteen ook de scholen van de toekomst kunnen bouwen, volgens nieuwe concepten: ze zullen openstaan voor de gemeenschap en ook andere functies kunnen opnemen. Bovendien zullen ze ook de nieuwe informatica kunnen integreren. Dat zal voor de komende jaren de grote uitdaging zijn: hoe we de informatisering in ons onderwijs binnenbrengen. Ik maak mij daar zorgen over. We zullen het er later nog wel over hebben. De bouw van de nieuwe scholen is daartoe een unieke kans.

We moeten het allemaal niet zo negatief zien. Het is een ongelooflijke opportuniteit, maar dan wel een die de komende jaren en de komende twee legislaturen veel geld zal kosten. Een probleem dat daarbij rijst, is hoe je dat geld ESR-matig neutraal kunt investeren. Als je in gemeenschapsinfrastructuur investeert, moet je de Europese regels respecteren. Een debat daarover op Europees niveau lijkt mij wenselijk.

Ik heb geen planning. Er is geen lijst van leegstaande gebouwen. De autonomie geldt. Mochten wij dat allemaal opvragen, zouden wij planlast veroorzaken.

De dertigjarige periode voor schoolgebouwen is er. De heer Van Dijck pleit er min of meer voor om die periode te verlengen. Daarover moet een maatschappelijk debat plaatsvinden, zoals wij ook nog over veel andere onderwerpen zullen moeten debatteren. Een andere kwestie is de vraag wie in de toekomst die scholen moet bouwen. Is dat een taak van de overheid, voor welk net die ook zijn bedoeld? Dat is een mogelijkheid. Informeel heb ik die kwestie al ter sprake gebracht bij verantwoordelijken van de koepels van het gemeenschapsonderwijs. Ook daar is dat een issue. Er zijn er die stellen dat men, zoals in Nederland, de scholen moet laten bouwen door de overheid. Die overheid kan dan de lokale of de Vlaamse overheid zijn – dat is dan weer een ander discussiepunt. Die scholen kunnen dan al of niet tegen een beschikbaarheidsvergoeding ter beschikking worden gesteld.

Hierover mag een maatschappelijk debat worden gevoerd. Het gaat om niet-evidente zaken, waarover bij de opmaak van het regeerakkoord geen afspraken zijn gemaakt. Mijnheer De Meyer, sommigen verwijten mij dat ik te veel doe en te veel wil doen. Ik heb daaraan dan ook niet voortgewerkt, want het is inderdaad veel werk. Maar de alternatieven zijn duidelijk op

tafel gelegd. En wij hebben alternatieve denksporen uitgewerkt, via verzekeringsmaatschappijen, de volkslening en het bankenplan van de minister-president.

Ik vat samen. Ik geloof eerder in kleinschaligere pps-constructies dan in de grootschalige. Toch is wat wij nu hebben gerealiseerd een mooi project. Ik herhaal nog even dat het buitenland opkijkt naar Vlaanderen, want wij slagen erin om in een crisisperiode tweehonderd scholen te bouwen. Dat is niet evident, en betekent dat wij masochisme achterwege mogen laten en daarover tevreden mogen zijn. Tot zover mijn omstandig antwoord.

De heer Jos De Meyer: Het was zeker een omstandig antwoord. Toch wil ik een aantal beschouwingen en enkele vragen verwoorden. Het is duidelijk dat de oorzaak van het probleem is dat de afgelopen decennia te weinig middelen zijn opzijgezet voor scholenbouw. Stenen hebben geen vakbond.

Om het even in een breder perspectief te plaatsen, denk ik te mogen stellen dat uw voorganger in 2006 een dubbele operatie heeft opgezet. Enerzijds werden de reguliere budgetten verhoogd, zodat de wachtlijsten niet verder zouden aangroeien. Anderzijds kwam er een inhaaloperatie, met de verwachting dat men de historisch gegroeide achterstand gedeeltelijk zou kunnen wegwerken. Op dit ogenblik wordt hard gewerkt aan het DBFM-dossier. Het komt gelukkig in een stroomversnelling. Zonder afbreuk te doen aan de enorme inspanningen op dit vlak, mogen wij de operatie niet overschatten. Zij heeft betrekking op 4 procent van het gebouwenpark.

Voor het vrij gesubsidieerd onderwijs zal deze operatie op kruissnelheid ertoe leiden dat ongeveer 60 miljoen euro van de middelen – ervan uitgaand dat die op hetzelfde niveau blijven – wordt gebruikt voor de DBFM-operatie. Er blijft dan 100 miljoen euro over voor de reguliere dossiers op de wachtlijst. Er gaat dus 60 miljoen euro naar 4 procent van de oppervlakte, terwijl 100 miljoen euro gaat naar de resterende 96 procent. En die laatste moet toch ook worden onderhouden en gerenoveerd. Dat is natuurlijk op termijn onhoudbaar.

Een van de elementen waarover wij moeten nadenken is de kostprijs per vierkante meter voor scholenbouw. Wegens het normatief kader neemt die kostprijs voortdurend toe. In het verleden heb ik het al gevraagd: zou het niet zinvol zijn om een studie te bestellen om na te gaan hoe wij in de toekomst duurzame scholen kunnen bouwen met een lagere kostprijs dan vandaag het geval is? Het huidige normatief kader is dermate duur en doet jaar na jaar de kostprijs stijgen, waardoor de subsidies jaar na jaar moeten worden opgetrokken om de achterstand gewoon niet groter te maken. Wij moeten durven na te denken over dat normatief kader.

Wij mogen niet verwachten dat pps-constructies een *deus ex machina* zijn. Het project van Brasschaat is voor Brasschaat zinvol. Het is erg kleinschalig. Wij moeten echter twee zaken goed nagaan: de overheadkosten en de toekomstige financieringskosten. Hoe men het ook draait of keert: pps leidt tot een hogere kostprijs. Houd daar alsjeblief rekening mee. De kunst is de beperkte overheidsmiddelen optimaal gebruiken, en daarom dat ik zo-even mijn vraag stelde.

Minister, u verwees naar de belangrijke inspanningen om de capaciteit op te drijven. Dat klopt. Maar gisteren kreeg ik een interessant antwoord op een schriftelijke vraag over wat er nu in deze legislatuur is aangevraagd en wat er is gerealiseerd. Het is me opgevallen dat er reeds realisaties zijn uitgevoerd voor meer dan 23 miljoen euro, dat er voor 18 miljoen euro projecten zijn opgestart en dat er voor 26 miljoen euro nog moeten worden opgestart. Het begrip hoogdringend mag gerelativeerd worden. Het vergt vrij veel tijd, en dat is normaal. De mensen die zeiden dat hun kinderen zonder die middelen op 1 september geen plaats zouden hebben, kregen ongelijk. De cijfers waren voor mij een serieuze openbaring.

Ik heb ze grondig bekeken en zal alles verder bestuderen. Het valt me op dat de middelen niet evenredig verdeeld zijn naargelang de grootte van de netten. Het gemeenschapsonderwijs en het officieel onderwijs krijgen heel wat middelen, het vrij gesubsidieerd onderwijs wordt echter uitermate karig bedeed. Dat is veelal omdat de structuur van werken het voor hen niet gemakkelijker maakt. De manier waarop de aanvragen gebeuren en in de tijd worden

gespreid, stemt tot nadenken. Er moet maar eens gecommuniceerd worden dat die dringendheid niet zo scherp is als de media laten uitschijnen. De communicatie moet correcter verlopen. *(Opmerkingen van minister Pascal Smet)*

Ik hoop dat ze dit verslag nalezen. Ik hoop dat de burgemeesters van sommige steden en gemeenten het nalezen. *(Opmerkingen van minister Pascal Smet)*

De inhaaloperatie blijft voor mij een beetje onduidelijk. U spreekt over een eventuele operatie in samenwerking met de banken. U spreekt over federale initiatieven. Bij mijn weten kan men federaal intekenen en krijgt men dan 0,5 of 0,75 procent meer. Dat is jammer genoeg nog geen groot succes geweest. Het gaat hier over heel kortlopende kredieten terwijl het juist eigen is aan de leningen voor schoolgebouwen dat ze over een lange periode lopen. Een van de moeilijke discussies met de banken gaat over die langlopende kredieten aan betaalbare rente. De banken hebben ter zake vrij recentelijk hun rente verhoogd. Dat heeft minister Muyters er niet bij verteld toen ik hem voor het zomerreces ondervroeg over het nieuwe akkoord met de banken.

Als we willen dat er bij de aanvang van de volgende legislatuur een tweede inhaaloperatie wordt gestart, dan moeten we dat vandaag voorbereiden. Belangrijk decretaal werk is legislatuuroverschrijdend. Ik neem het voorbeeld waar u zelf graag naar verwijst: de hervorming van het secundair onderwijs moet legislatuuroverschrijdend zijn, het kan niet anders. U hebt een masterplan voorgelegd met het verwachtingspatroon dat het in de volgende legislatuur wordt opgestart en in de legislatuur daarna mogelijks wordt voltooid. Als we een grondige aanpak wensen voor de schoolinfrastructuur, dan loopt dat over minimaal drie legislaturen. Dat hebben we gezien met de DBFM-projecten.

Het is absoluut noodzakelijk dat u en de regering een taskforce oprichten om deskundigen en verschillende kabinetten rond de tafel te brengen zodat er nog ideeën kunnen worden uitgewerkt, zodat er bijkomend onderzoek gebeurt en zodat er effectief een dossier wordt gerealiseerd voor de start van de volgende regering. Zonder bijkomende middelen zullen we de lange wachtlijst niet gevoelig kunnen inkorten. Alleen met het plannen van een inhaaloperatie zullen we er nooit komen.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Ik heb een bijkomende specifieke vraag. Minister, u hebt bij de aanpak van de capaciteitsproblematiek gezegd dat u gesprekken zou voeren met onderwijs-verstrekken om de criteriaset voor de wachtlijsten aan te passen zodat de aanvragen sneller zouden kunnen worden beantwoord. Wat is de stand van zaken inzake dit overleg? Niet alleen op het vlak van de capaciteit maar ook op het vlak van veiligheid, hygiëne en gezondheid zijn er hoge noden. U gaf zelf aan dat u daarin wou prioriteren. Dat lijkt me fundamenteel. Wanneer kunnen we de nieuwe set van criteria verwachten? Het uitfilteren van de wachtlijsten is absoluut noodzakelijk. We moeten een correct beeld krijgen van de prioritaire noden op basis van het onderscheid tussen capaciteitsuitbreiding en renovatie binnen de bestaande wachtlijsten.

De heer De Meyer verwees er al naar. Op het vlak van normering wordt het alsmaar duurder om te bouwen. Zo zijn ook de energieprestatienormen strenger geworden. Hoe kijkt u daartegen aan? Praat u daarover met uw collega-ministers?

De Vlaamse Regering had het vaak over de rol van het Vlaams Energiebedrijf inzake renovatie en energieprestatie van schoolgebouwen. Er wordt nooit gezegd hoeveel middelen daaraan zouden worden besteed en op welke manier dat zou kunnen worden afgeleid naar schoolinfrastructuur. Kunt u daar iets over zeggen?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: We hebben al met verschillende mensen samengezeten, mijnheer De Meyer. De koepels hebben ook al mensen samengebracht. Maar niemand heeft een

toveroplossing. Het antwoord ligt in bijkomende middelen. Misschien moet de overheid zorgen voor een andere constructie van de verzekeringsmaatschappijen en de pps-projecten. We zitten ook geblokkeerd op Europees vlak. Die oefening is gebeurd. Daar is geen grote ruchtbaarheid aan gegeven.

Het enige criterium voor de aanpak van de wachtlijsten was altijd de chronologie. Daar werd al veel over vergaderd. Iedereen is er nu van overtuigd dat dat niet meer kan, dat is voorbijgestreefd. Nu wordt gepraat over andere criteria. Over twee weken is er weer een relatief belangrijke vergadering daarover. We zullen een stand van zaken opmaken. Het is de bedoeling om daar tijdens deze legislatuur een besluit over te maken zodat we criteria kunnen opstellen. U weet dat ik een ronde van Vlaanderen doe. Ik ontmoet alle directeurs van het basis- en het secundair onderwijs. Ik voel dat de mensen meerdere criteria willen naast de chronologie. Na de vergadering van half oktober moeten we een round-up maken en proberen een besluit te maken om in eerste lezing naar de Vlaamse Regering te brengen voor de winter.

We vragen aan iedereen om de energieprestatienormen na te leven, en dus ook aan de scholen. We kunnen dat niet maken. Als die normen goed worden nageleefd, sparen ze dat later uit aan energiekosten. Het is belangrijk dat goede praktijken worden gedeeld, want we staan eigenlijk nog maar aan het begin. We hebben proefprojecten gehad, er zijn ook andere architecten bezig. Vorige week heb ik de Vierwindenschool in Molenbeek geopend, waar architecten op een andere manier hebben geprobeerd om energiezuinig en met hoge energieprestatienormen te werken. Dat was iets minder duur. Het wordt allemaal meegenomen. Het is een piste die we verder moeten bewandelen, daar hebben we geen keuze in. Je kunt aan anderen niet zeggen dat ze gebouwen moeten bouwen volgens de energieprestatienormen, en dat dan zelf voor onze schoolgebouwen niet doen. Dat kun je niet maken.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Minister, bij het opnieuw bekijken van de criteria heb ik begrepen dat chronologie een rol blijft spelen. Het is belangrijk dat dat, naast andere elementen, niet wordt geschrapt.

Als ik pleit voor een studie om een normatief kader verder te bestuderen, is het niet de bedoeling om in de toekomst niet meer duurzaam te bouwen, maar wel om te onderzoeken hoe duurzaam kan worden gebouwd tegen een lagere kostprijs. Vanuit de koepels wordt daarop aangedrongen. De kostprijs van deze studie kan nadien ruim worden uitgespaard in de uitgaven. Daar wil ik op aandringen.

Minister Pascal Smet: Ik zal het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs vragen om dat mee te nemen.

De voorzitter: Voor we aan de volgende vraag om uitleg beginnen, wil ik opmerken dat ik het ongehoord vind dat de vergadering wordt begonnen zonder de aanwezigheid of vervanging van de voorzitter. Het minste dat men kan doen, is een telefoontje plegen om te weten of ik in de buurt ben. Anders stelt men een andere voorzitter aan.

Het trekt op niks dat u, mijnheer De Meyer en u, minister, de vergadering beginnen. Ik zal daarover een brief sturen aan de heer Peumans. Dit trekt op niks. Het is een schending van de parlementaire logica.

De heer Jos De Meyer: Het is de minister die heeft gevraagd...

De voorzitter: Ik wacht altijd op u. Ik was een paar minuten te laat en u begint om 10 uur stipt. U komt soms 10 minuten te laat. Dan wacht ik geduldig op u. Iedereen kan al eens in vertraging zijn. De heer De Meyer moet zijn vraag niet beginnen te stellen als de voorzitter niet aanwezig is.

Minister Pascal Smet: Dat was een grapje. Het was een samenloop van omstandigheden. De heer De Meyer speelde mee en op dat moment komt u binnen, voorzitter, en dan heeft hij zijn vraag om uitleg verder blijven stellen. Ik zou er niet zwaarder aan tillen dan dat.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, we zullen een motie indienen.

De voorzitter: De interpellatie is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Willy Segers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het plaatstekort in de Brusselse scholen

- 2275 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Segers heeft het woord.

De heer Willy Segers: Minister, uit een nieuw rapport van de Vrije Universiteit Brussel (VUB) blijkt dat er de volgende 7 jaar 20.000 plaatsen moeten bijkomen in het Brusselse onderwijs. Volgens die studie zou er ook meer samenwerking moeten komen tussen de gemeenschappen en het gewest, en tussen de verschillende Brusselse gemeenten. Uiteraard lijkt dat een taak voor de taskforce Brussels Onderwijs.

Minister, naar aanleiding van het nieuwe schooljaar maakte VGC-collegelid (Vlaamse Gemeenschapscommissie) Guy Vanhengel bekend dat er in het Brussels Nederlandstalig onderwijs zowat dertig basisscholen te kort zijn. U reageerde hierop door te stellen dat u de verantwoordelijkheid voor het Brussels Nederlandstalig onderwijs zult blijven opnemen, maar u benadrukte ook de regierol voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest inzake aanmeldings- en inschrijvingsdata, en bij het aanbod met beschikbare infrastructuur en nieuwe uitbreidingen en het huisvestingsbeleid.

Minister, in De Standaard van 2 september stelt u dat u ook soepele spelregels wilt inzake bestemming en vergunningen, die het gewest moet uitwerken. Op tvbrussel hamerde u nogmaals op de verantwoordelijkheid die de Franse Gemeenschap moet opnemen. Op 3 september meldde brusselnieuws dat er 64 leerkrachten te weinig zijn in Brussel.

Minister, hoe staat u tegenover de bevindingen van dit nieuwe rapport? Hoe wilt u deze 20.000 plaatsen in samenwerking met de andere actoren bewerkstelligen? Hebt u de indruk dat het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest in het komende politieke jaar haar regierol volop zal opnemen? Wat staat er op de komende agenda van de taskforce Brussels Onderwijs? Hoe wilt u het leerkrachtentekort op korte termijn aanpakken in Brussel? Hebt u de indruk dat er eindelijk wat beweegt in de Franse Gemeenschap inzake het onderwijs in Brussel?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mijnheer Segers, u doelt op de studie ‘Het onderwijs in Brussel: een complex crisisbeheer’ van het Brussels Studies Institute (BSI). U hebt de cijfers geciteerd, maar die slaan wel op het hele Brusselse leerplichtonderwijs, dus zowel het Nederlandstalige als het Franstalige. Het is een gedeelde verantwoordelijkheid om dat op te lossen.

We hebben samen met de VGC onze verantwoordelijkheid opgenomen. We hebben sinds 2010 samen een kleine 70 miljoen euro uitgetrokken voor capaciteitsuitbreiding in Brussel. Vlaanderen trekt bijna 35 miljoen euro uit, inbegrepen de middelen voor 2014. Dat zal wellicht leiden tot meer dan 5000 extra plaatsen. 5000 extra plaatsen creëren in enkele jaren tijd, is toch al bijzonder veel.

Het is belangrijk dat de wachtlijsten op een meer beheersmatige manier worden aangepakt in de toekomst. De denksporen die AGIO heeft ontworpen op het vlak van masterplanning en een meer geïntegreerde aanpak van de scholenbouw, kunnen daarbij wel degelijk helpen.

We hopen dat in 2013, als er een kwalitatief onderzoeksvoorstel wordt ingediend, de monitor capaciteit ook effectief kan worden gebouwd – dat is niet zo vanzelfsprekend – zodat dit instrument kan worden ingezet bij de structurele toewijzing van de capaciteitsmiddelen.

Ik ben heel blij met de nieuwe minister-president van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Hij heeft wel degelijk gezegd dat hij een coördinerende rol wil opnemen voor onderwijs. Dat zei hij afgelopen zaterdag nogmaals in een debat. Ik heb hem al ontmoet. Mijn nieuwe collega van de Franse Gemeenschap, minister Schyns, zal hem ook ontmoeten. Ik verwacht eerstdaags een uitnodiging om met hen rond de tafel te zitten, en niet alleen over de capaciteit, maar ook over schooluitval en leerplichtcontrole. Er zijn wel wat domeinen waarin het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest haar regierol kan opnemen. De houding is daar nu toch gewijzigd door de nieuwe minister-president. Dus is dat toch hoopvol.

Er moet meer overleg met de Franse Gemeenschap komen. Daar blijf ik bij. Ze zeggen dat ze dat nu hebben begrepen. Als we die vergaderingen hebben, moeten we duidelijke gegevens op de tafel leggen en duidelijke doelstellingen en taakverdelingen bepalen. Nogmaals, er is een wijziging in de mindset van de Brusselse minister-president, en dat is een positieve evolutie.

Wat het lerarentekort betreft, heeft de VGC al heel wat inspanningen gedaan. Dat is ook logisch. In Antwerpen doet de stad Antwerpen dat. In het Nederlandstalig onderwijs in Brussel is dat een taak van de VGC. Maar het blijkt dat het percentage jonge leerkrachten in Brussel hoger is dan in Vlaanderen en dat veel leerkrachten niet langdurig in het Brussels onderwijs willen staan. De omgevingstaal speelt daar mee. Er zijn veel anderstalige kansarme kinderen, maar er is ook de hoge vastgoedprijs en de lange afstand tussen woon- en werkomgeving. Nu is de uitstroom gestabiliseerd rond 40 procent. In 2002 was de uitstroom 50 procent. Het Onderwijscentrum (OCB) van de VGC probeert daar bijkomende ondersteuning te leveren.

Ook de zijinstroom is hier een belangrijke piste die in de toekomst voor Brussel oplossingen kan brengen. Brussel is uiteindelijk een heel goede leerschool voor veel leerkrachten. Ze leren er de stiel. Het is jammer voor Brussel dat ze daarna naar elders in Vlaanderen gaan. Het is dan weer goed voor Vlaanderen dat dit gebeurt want het zullen sterke leerkrachten zijn, die in moeilijke omstandigheden hebben moeten werken.

We moeten campagnes voeren. We moeten de uitbreiding aan Nederlandstalige kant op een gecontroleerde manier laten verlopen. Ik verwacht ook heel wat van het PIU-project, waarbij in het basisonderwijs op een andere manier wordt lesgegeven. Als dat goed geïmplementeerd en gepromoot kan worden, kan dat toch ook wel wat leerkrachten aantrekken.

Ik vat samen. We hebben onze verantwoordelijkheid opgenomen. We zullen dat blijven doen. Ik ben blij dat het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest eindelijk zijn regierol zal opnemen.

De voorzitter: De heer Segers heeft het woord.

De heer Willy Segers: Minister, dank u voor uw toelichting. Ik baseer een bijkomende vraag op een antwoord dat de heer Paul De Ridder kreeg van Brussels minister-president Vervoort: “Ik ben onder andere van plan de mogelijkheid aan te kaarten om een nieuw scholenplan, uitgaande van de gemeenschappen ditmaal, uit te werken. En dan rijst de vraag of de Task Force Brussels nog moet worden bijeengeroepen.” Hoe kijkt u daartegen aan? Hebt u met hem daarover gesproken? Geeft dat voor ons een andere kijk op de zaak?

Minister Pascal Smet: Het scholenplan is noodzakelijk om dit op een gecoördineerde manier aan te pakken samen met de Franse Gemeenschap. Ook de Brusselse gemeenten spelen daarin een belangrijke rol. Minister-president Vervoort heeft de voorgedragen scholenplan voor de Brusselse gemeenten. Het gemeentelijk net is in Brussel heel belangrijk. Dat is opnieuw een reden om rond de tafel te zitten en afspraken te maken. Ik verwacht niet dat dit van ons veel bijkomende middelen zal vergen. Ik zal niet ontkennen dat er in de toekomst nog bijkomende middelen nodig zullen zijn, maar de cijfers – 70 miljoen euro voor 5000 extra plaatsen – zijn toch indrukwekkend. Die cijfers kunnen we op tafel leggen. 5000 is een vierde van 20.000, dat is meer dan het marktaandeel vandaag. We nemen daar samen met de VGC al een heel belang-

rijke verantwoordelijkheid op. Maar als uit een gecoördineerde aanpak blijkt dat de Vlaamse Gemeenschap nog meer moet doen, ben ik daartoe bereid. Ik wil dat zeker niet uitsluiten.

De heer Willy Segers: Ik bedoel het vooral organisatorisch.

Minister Pascal Smet: De taskforce zal nodig blijven. Ik heb van Rudi Vervoort begrepen dat hij dat ook wil.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Wim Wienen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de gevolgen van de meerjarenplanning van de stad Antwerpen voor de inhaalbeweging scholenbouw - 2307 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Collega's, minister, een halve maand geleden stelde de stad Antwerpen haar meerjarenbegroting voor. De grootste verandering die we kunnen vaststellen, is dat men vooral de dienstverlening wil afbouwen. In de marge van de meerjarenplanning werd ook meegedeeld dat de onderwijsschepen liet weten dat hij geen budgetten meer uittrekt voor bijkomende capaciteit, op basis van de voorspelde demografische groei. Volgens hem is dat de verantwoordelijkheid van Vlaanderen. De stad past nu al meer dan 30 procent bij en kan dat niet verder dragen op haar budget, aldus de schepen. Dat is alleszins een sterke uitspraak en een fingerwijzing naar u, minister.

Het capaciteitstekort, gelet op de demografische evolutie en de stand van zaken, is het grootst in Antwerpen. De vorige debatten die we hier hebben gevoerd, hebben ons geleerd dat de stad Antwerpen slechts een deel heeft gekregen van de talrijke budgetten die zij aan Vlaanderen vroeg. Als we nu vaststellen dat de stad Antwerpen geen bijkomende inspanningen meer zal leveren voor de scholenbouw, is het duidelijk dat zij, gelet op de situatie die ik heb geschetst, afstevent op grote problemen.

Aan de andere kant vind ik het een beetje spijtig dat die stad bestuurd wordt door een bepaalde partij en dat die bepaalde partij ook vertegenwoordigd is in de Vlaamse Regering. Het is alsof die partij in de Vlaamse Regering enigszins oppositie voert, op weg naar de verkiezingen van 2014, en dat zij alle problemen in uw boot gooit. Ik vind dat enigszins onterecht. In het plenaire debat over de capaciteitsproblemen in het onderwijs heb ik dat ook gezegd: minister, zolang u verantwoordelijk blijft voor de inhaaloperatie inzake scholenbouw en u dat volledig moet financieren vanuit het budget voor Onderwijs, zullen we die inhaalbeweging slechts traag of misschien zelfs niet kunnen realiseren. Er moeten ook andere middelen worden vrijgemaakt, maar daar botst u op de minister van Begroting.

Minister, het moet frustrerend zijn voor een minister om dat op uw brood te krijgen. Het opkroppen van frustraties is slecht. Ik zal u therapeutisch de kans geven om enige reactie te geven.

Minister, wat is uw reactie op het besluit van de stad Antwerpen in verband met de capaciteitsuitbreiding en het niet meer investeren van middelen daarin? Wat zijn de gevolgen hiervan voor het beleid van de Vlaamse Regering voor wat betreft de capaciteitsuitbreiding in het algemeen maar ook in Antwerpen? Er is natuurlijk de norm die bepaalt dat je 30 procent moet bijdragen. Zijn er nog steden of gemeenten die het budgettair moeilijk hebben om die 30 procent te halen, terwijl er misschien capaciteitsuitbreiding nodig is in die gemeenten of steden? Hebt u contact gehad met de stad Antwerpen? Zo ja, wat was hiervan het resultaat? Zult u, gelet op de grote nood in Antwerpen, het beleid bijsturen? Zo ja, op welke wijze?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Mijnheer Wienen, het siert u dat u bekommerd bent om de minister van Onderwijs. Blijkbaar weet u niet wie er allemaal deel uitmaakt van de coalitie in uw stad. Maar ten gronde stelt u een zeer interessante vraag. Voorzitter, dit is een pertinente vraag. Ik had die graag gekoppeld gezien aan de vraag van de heer Reekmans. Ten gronde gaat het over wie hier echt de verantwoordelijkheid moet opnemen. Ik heb daar geen eensluitend antwoord op. Wie moet hier, gelet op de vrijheid van onderwijs, de leiding nemen? Het klopt dat er capaciteitsproblemen zijn. Maar wie moet dit opvangen? Dit is een gedeelde, een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid. Minister, u hebt daarnet, toen het over scholenbouw ging, aangegeven dat er verder moet worden gedacht over wie de eindverantwoordelijkheid heeft als het gaat over het zorgen voor voldoende capaciteit. U hebt zelfs gevraagd of de Vlaamse overheid misschien moet bouwen. Ik voel in deze vraag een leemte aan als het gaat over het bepalen van die verantwoordelijkheid.

Ik wil niet vooruitlopen op de vraag van de heer Reekmans, maar een aantal steden en gemeenten zeggen dat zij stoppen met onderwijs. Op sommige plaatsen gebeurt dat of is dat al gebeurd, om de stad Mechelen niet te noemen, die tien jaar geleden al die beslissing heeft genomen. Ik ben daar niet gelukkig mee. Zij zeggen in het kader van hun meerjarenplanning dat dit te veel kost en dat zij er daarom mee stoppen.

Dat is een heikel punt. Ik heb hier in het verleden al gewaarschuwd voor een toestand waarbij alle 'lasten' op de schouders van het officiële net – zoals wij dat hebben bepaald – zouden terechtkomen. Het GO! (onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap) zou dan de opdracht krijgen om in plaats van de Vlaamse overheid die taak op zich te nemen, tegen een 100 procentfinanciering. De steden en gemeenten zouden dan niet meer meedoen. In dat geval komt er een zware bom onder de financiering vanwege de Vlaamse Gemeenschap te liggen. Ik wil hier echt niet een schuldige aanwijzen, maar het is een pertinente vraag die mag worden gesteld en waar wij antwoorden op moeten vinden.

Mevrouw Irina De Knop: Voorzitter, minister, collega's, ik wil in dit politiek gevoelige dossier de technische kant van de zaak eens bekijken. En ik hoop dat de minister daar ook op zal antwoorden. Ik heb begrepen dat Antwerpen steeds met een masterplan heeft gewerkt. Dat plan kreeg vorm op basis van de demografische projecties en de reële verwachtingen. Ook het vorige bestuur deed dat al. Het is duidelijk dat zo voor een structurele aanpak van de capaciteitsproblemen werd gekozen. Antwerpen stelt dat de werkelijke ontwikkelingen sneller gaat dan verwacht, en dat de trage reacties vanwege de Vlaamse Regering ertoe leiden dat men in de praktijk focust op spoedoplossingen, om de dringendste noden te lenigen.

Ik verneem dat al in 2012 de stad extra financiële inspanningen heeft geleverd, en zowel het eigen aandeel van 30 procent als de 70 procent – die uit subsidies zou moeten bestaan – heeft geprefinancierd. Minister, u hebt beloofd dat die subsidies alsnog zullen worden uitgekeerd. Voor de duidelijkheid: die middelen zouden geen deel uitmaken van de 18,5 miljoen euro die aan Antwerpen worden toegekend voor de realisatie van capaciteit in 2014. Men zegt me dat dit eigenlijk om een wurggreep gaat: men heeft een beperkt budget voor noodingrepen, maar geen uitzicht op een goede meerjarenplanning.

Antwerpen – maar ook andere steden met capaciteitsmoeilijkheden – hebben nood aan een meerjarenplanning van Vlaanderen die echt garanties biedt, in de eerste plaats aan schoolbesturen die zich niet langer in financiële avonturen wensen te storten. Iedereen beseft dat het moeilijk wordt om nog over een meerjarenplanning in 2014 te beschikken. U verwees er ook al naar, naar aanleiding van mijn uiteenzetting in de plenaire vergadering. Toch denken wij dat dit de enige optie is om het probleem op een efficiënte manier te kunnen aanpakken. Kunt u de cijfers die ik vermeldde toelichten? En komt de in het verleden beloofde inhaalbeweging er nog?

Antwerpen en ook andere steden hebben mij erop gewezen dat het niet duidelijk is naar welke steden de extra middelen waarin wordt voorzien, zullen gaan. Het is bijzonder moeilijk om in de lijst van prioritaire dossiers nog urgentere prioriteiten vast te leggen, want de enveloppe is te klein. Wat is uw zienswijze ter zake?

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik wil nog even ingaan op het debat dat de heer Van Dijk is begonnen, als reactie op de vraag van de heer Wienen. Het gaat over de verdeling tussen Vlaanderen en de gemeenten. Soms wordt daarbij naar Nederland gewezen, maar de vergelijking klopt niet. Gemeenten in Nederland zijn veel groter dan de onze. Bovendien krijgen zij de middelen van het nationale niveau doorgeschoven. De situatie is dus helemaal verschillend. Het is zo dat steden weliswaar beperkte fiscale instrumenten hebben om grootschalige inhaaloperaties te financieren. De grootste bedragen zullen dus door Vlaanderen betaald moeten worden. Een verandering op dat vlak vereist een constitutionele wijziging van de fundamentele verdeling van de middelen tussen Vlaanderen en de gemeenten. Die discussie kunnen wij hier niet beslechten, maar zij zou toch wel eens interessant kunnen zijn voor de volgende coalitie.

Ik wil mij ook aansluiten bij wat mevrouw De Knop zegt, hoewel het om toekomstmuziek gaat. Recente geboortecijfers tonen aan dat in de steden het aantal geboorten begint te dalen. Migrantengezinnen hebben minder kinderen. Ik vind dat goed nieuws, want dat duidt op een modernisering. Dat betekent dat in bepaalde steden en gemeenten de komende 10 tot 15 jaar een demografische tsunami het onderwijs zal treffen, maar ook dat dit probleem oplosbaar is. De samenleving zal daardoor niet ontploffen. Deze regering moet dus, in tegenstelling tot de vorige, daarop anticiperen. De overbevolking in de kleuterscholen begint zich immers in de lagere scholen voor te doen, en zal zich doorzetten in de middelbare scholen. Maar binnen een tiental jaren zal de populatie van de lagere scholen beginnen te krimpen. Wij moeten dus beter anticiperen op demografische evoluties, en dat kan, dankzij het goede statistische materiaal dat onder meer Vlaamse Regionale Indicatoren (VRIND) ter beschikking stelt.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik denk dat ik de minister ben die alle statistisch materiaal heeft verzameld. Meer nog, ik heb sommige gemeenten gewezen op de problemen in hun gemeente. Zij wisten het niet eens! Wij hebben ook een heel goede inschatting gemaakt van wat er in economisch en budgettair moeilijke tijden nodig is. Mevrouw De Knop, ik wil hierover eigenlijk niet debatteren, want het is niet erg relevant. Toch dit: elke gemeente of stad heeft het geld gekregen dat zij moest krijgen, en zij kreeg dat ook op tijd. Ook dit jaar gebeurt dat opnieuw, ondanks de onheilsberichten van bepaalde volksvertegenwoordigers dat een aantal kinderen geen plaats zou vinden. Alle kinderen hebben wel degelijk een plaats gekregen, al blijft men over de cijfers mist spuiten.

Ik wil, voor de duidelijkheid, een aantal principes herhalen. Ik was de minister die de regelgeving heeft gewijzigd. Vroeger werd er niet vooraf betaald. Wie een school bouwde, kreeg zijn geld achteraf. Ik heb het mogelijk gemaakt dat een voorafbetaling kan. Dat was vanuit het perspectief van het historisch onderwijsbeleid niet evident. We hebben ook de regelgeving aangepast, zodat er binnen een straal van 2 km twee scholen van eenzelfde net kunnen komen. Dat is een historische wijziging.

Ik wil er ook nog even op wijzen dat het niet de Vlaamse Regering is die scholen opricht. Scholen worden opgericht door gemeenten en steden, door het vrij initiatief of door het gemeenschapsonderwijs. De regelgeving is gewijzigd, niet enkel voor infrastructuurmiddelen, maar ook voor omkaderingsmiddelen: men krijgt die nu vooraf. Dat is opnieuw een historische ingreep in de onderwijswetgeving.

De vraag over de meerjarenplanning begrijp ik. Ik ben het ermee eens. Toch wil ik wat cijfers vermelden. De stad Antwerpen heeft sinds 2010 meer dan 72 miljoen euro aan subsidies gekregen om in overleg met alle onderwijsnetten het capaciteitsprobleem aan te pakken. In 2013 was dat bijna 30 miljoen euro. Dat komt bovenop de reguliere middelen waarover de drie netten jaarlijks kunnen beschikken voor hun infrastructuur. Eind juli 2013, nog vóór de begroting, hadden we aan de stad Antwerpen al laten weten dat ze voor 2014 zeker 18,5 miljoen euro zou ontvangen. Het enige dat nog niet is toebedeeld, is die 20 miljoen euro extra

die we een week geleden bij de begrotingsopmaak hebben afgesproken. De andere middelen zijn verdeeld.

U was er niet, mevrouw De Knop, maar de heer De Meyer had het al over de besteding van de capaciteitsmiddelen. Ik raad u aan om dat even na te lezen.

Ik heb die verklaring van de schepen van Antwerpen in de krant ook gelezen. Ik weet hoe kranten soms te werk gaan. Als er zoiets gebeurt, dan bel ik ze op. Ik laat me niet opjagen, ik bel om te vragen wat er echt gezegd is. We leven in rare tijden. Wat we zeggen, wordt niet noodzakelijk zo weergegeven in de pers. Dat is de 'search for conflict'. We leven in een 'conflict addicted society'. Het liefst wil men een conflict met politici. Dat is een drama maar ik zal er nu niet over uitweiden, ik zal dat later nog wel eens doen. Ik doe daar niet meer aan mee, ik bel eerst.

De stad Antwerpen moet op grond van de onderwijswetgeving, als ze nieuwe stedelijke scholen wil oprichten, 30 of 40 procent zelf financieren, net zoals het vrij onderwijs dat moet doen. Het gemeenschapsonderwijs financieren we voor 100 procent. De stad of de provincie zullen altijd 30 of 40 procent moeten financieren. De stad Antwerpen heeft verder nooit iets moeten financieren. In 2012 hebben ze wel eenmalig 11 miljoen euro geprefinancierd. We hebben afgesproken dat de Vlaamse overheid dat zou terugbetalen, maar dat dat niet dringend was. Dat is ook met het huidige stadsbestuur afgesproken. Dat geld kan naar de toekomst worden doorgeschoven. Mevrouw De Knop, u moet deze informatie maar eens overmaken aan degene die u informeert, dat is gebeurd in overleg met de stad Antwerpen. Ik heb geen enkele informatie waaruit zou blijken dat de stad Antwerpen niet meer bereid is om die 30 à 40 procent te betalen. Dat is duidelijk. Dat is de wetgeving. Daar kunnen we niet van afwijken.

Steden of gemeenten kunnen wel tijdelijk prefinancieren. Dat gebeurt af en toe. We hebben daar geen overzicht van. Dat gebeurt niet alleen in Antwerpen. Ook in Brussel zal de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) aan prefinanciering doen als dat kan.

Wat mij betreft, zullen we verder blijven samenwerken met de stad Antwerpen op een zeer constructieve manier. Ik heb het al gezegd: het is niet omdat sp.a niet meer in het stadsbestuur zetelt, dat ik plots een andere houding zou aannemen. Zo functioneer ik niet, dat zou u na die vier jaar moeten weten. Ik haat politieke spelletjes. Er worden er al veel te veel gespeeld, ik concentreer mij op mijn taak als minister.

Wij hebben helemaal niet traag gereageerd, mevrouw De Knop. We zitten in een budgettaire moeilijke toestand. We hebben al 177 miljoen euro extra gepland voor capaciteit. Dat was niet afgesproken bij de regeringsvorming. Dat was niet evident.

De vraag over de meerjarenplanning is terecht. Dat is om allerlei redenen nooit zo duidelijk gezegd, maar we hebben een afspraak gemaakt binnen de regering. Ik heb dat in de plenaire vergadering gezegd. Ik zal wellicht naar aanleiding van de begrotingsbespreking een stand van zaken geven over de capaciteitsmiddelen. Het voorstel is dat het parlement een voorstel van resolutie goedkeurt dat een duidelijke boodschap aan de volgende regering inhoudt over de verwachtingen rond het nodige budget. Dan kunnen we duidelijkheid geven. Dat betekent veel meer dan de verklaring van een regering. Stel u voor dat deze Vlaamse Regering zegt: we gaan de komende drie jaar 50 miljoen euro geven. Dan zegt u natuurlijk, mevrouw De Knop, dat we het ons gemakkelijk maken en dat de volgende regering dat kan wijzigen. Ik neem aan dat u dat gaat zeggen. Het is beter om via het parlement te werken. Ik heb afgesproken dat we op basis van de gegevens een stand van zaken geven en dan kan het parlement in al zijn wijsheid een voorstel van resolutie aannemen.

Het is niet altijd gemakkelijk geweest, het had sneller kunnen gaan, dat weet ik wel. In de bijzondere omstandigheden hebben we het geld gegeven dat we moesten geven: 177 miljoen euro voor Vlaanderen en Brussel. Minstens 72 miljoen euro daarvan gaat naar Antwerpen, wellicht nog meer. U kunt niet beweren dat we geen antwoord hebben geboden. Ik heb geen informatie dat Antwerpen zijn verantwoordelijkheid niet meer wil opnemen. Dat zou zeer

raar zijn. Ik kan me niet inbeelden dat men niet meer zou investeren in het stedelijk onderwijs.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Ik dank u voor uw antwoord, minister. Wat er werkelijk gezegd is, weten we niet goed. De kranten durven uitspraken al eens scherper formuleren dan in werkelijkheid. Maar als we diezelfde uitspraak in verschillende media lezen, kunnen we toch wel vermoeden dat ze daadwerkelijk is uitgesproken. Ik weet niet wat u dan aan de telefoon vernomen hebt. Voor zover ik weet, hebben de Antwerpse kranten toch nog verschillende journalisten. Dat is meer dan één man. Ik vermoed dat het toch is uitgesproken.

Er wordt altijd geschermd met het voldoende aantal plaatsen. De grootste nood is gelenigd. Ik ben het daar niet helemaal mee eens. Het gevolg daarvan is immers dat de vrije schoolkeuze ondergraven is. De vrije schoolkeuze wordt vandaag totaal anders ingevuld dan twintig jaar geleden. Toen kon iedereen echt vrij een school kiezen, nu moet men al blij zijn als men ergens terecht kan, terwijl de vrije schoolkeuze gegarandeerd is.

Ik vind het heel interessant wat de heer Van Dijk heeft gezegd. Ik ben zeker bereid om dat debat te voeren. Het gaat erover in hoeverre onderwijs een kerntaak is van de steden en gemeenten. Als we van vandaag op morgen beslissen dat de steden en gemeenten dat niet meer moeten doen, en we hevelen dat over naar Vlaanderen, dan zitten we in een budgettair zeer moeilijk parket.

Als je dat anderzijds goed begeleidt en op termijn doet, weet ik niet of dat zo'n groot probleem zou zijn. De manier waarop men werkt, onder andere met de 30 en 40 procent financiering voor de capaciteit door de steden en gemeenten zelf, is een zeer grote borrel om door te slikken voor de gemeenten. Heel wat gemeenten zijn dan geneigd om het stedelijk onderwijs af te stoten zoals intussen hier en daar gebeurt, of de kraan dicht te draaien en de verantwoordelijkheid die ze zouden moeten nemen in de gedeelde financiering die de heer Van Dijk van de N-VA voorstelt, niet meer te nemen.

Dat zijn concrete problemen waar we voor staan. Ik denk dat we op de suggestie van de heer Van Dijk moeten ingaan om dat debat te voeren. Zoals het nu gaat, zullen de problemen veel groter worden. Anders krijgen we steden en gemeenten die niet meer meedoen. Dan zijn we verder van huis dan als we het debat voeren en dat geleidelijk begeleiden. Maar dat is dan stof voor een ander debatje.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Minister, ik heb de stad Antwerpen als case genomen. Het is niet mijn bedoeling om dat in alle techniciteit uit te splitsen en een welles-nietesspelletje te spelen. Dat is ook niet aan mij. Een zaak is me wel duidelijk. Als je de verklaringen leest van de beleidsmakers in Antwerpen, en als ik hoor wat u hier antwoordt ... U hebt duidelijk gezegd dat de Vlaamse Regering geen scholen opricht. Als u dat zegt en als de steden en gemeenten zeggen dat het voor hen niet meer kan, dan ...

Minister Pascal Smet: Dat kan juridisch niet. Mevrouw De Knop, it's impossible: the constitution says no. Ik zeg het in het Engels, dan verstaan Open Vld'ers dat gemakkelijker.

Dat gaat niet meer. Ik mag geen scholen oprichten. Dat is grondwettelijk. Het spijt me, maar ik mag het niet. Dat is basiskennis.

Mevrouw Irina De Knop: Voorzitter, krijg ik nu opnieuw het woord?

De voorzitter: Mevrouw De Knop, u krijgt het woord. Maar de minister mag wel de puntjes op de i zetten op juridisch vlak.

Mevrouw Irina De Knop: Minister, ik kan u geruststellen, die basiskennis is aanwezig. U hebt een volksvertegenwoordiger niet te schofferen. Wat ik bedoel, is dat als u zelf zegt: "Ik mag geen scholen oprichten en ik neem dus ook die verantwoordelijkheid niet in die demografische groei en in de nood aan scholen", en u trekt daar niet de nodige middelen voor

uit en de steden en gemeenten doen dat ook in onvoldoende mate, gewoon omdat ze dat niet gefinancierd krijgen, dan hebben we een heel groot probleem. Want dan zegt iedereen hier de facto dat ze niet verantwoordelijk zijn voor het resultaat. Dat zijn ook de puntjes op de i.

Minister Pascal Smet: Hebt u informatie dat Antwerpen geen scholen meer wil oprichten?

Mevrouw Irina De Knop: Helemaal niet, integendeel.

Minister Pascal Smet: Wel, wat is dan het probleem? U bent hier een probleem aan het maken dat niet bestaat.

Mevrouw Irina De Knop: Minister, ik denk toch wel dat het probleem is dat de middelen zowel in de steden als hier ontoereikend zijn om op die demografische groei een antwoord te bieden. We zijn hier rondjes aan het draaien. Als ze het afstoten, zal iemand anders het moeten betalen. Conclusie van het verhaal is dat de Vlaamse Regering eigenlijk geen antwoord heeft op deze polemiek. Maar ik ben me bewust van het feit dat u zelf geen scholen opricht. Die basiskennis is aanwezig. Dat zeg ik nog eens voor alle duidelijkheid.

Ik neem het eigenlijk niet dat u mij zo schoffeert.

Minister Pascal Smet: En ik neem het niet dat u mij beledigt door te zeggen dat we onze verantwoordelijkheid niet opnemen. We doen dat wel, en op tijd.

De voorzitter: Ik stel voor om geen persoonlijke opmerkingen te maken. Men mag natuurlijk het beleid afkraken en kritiek geven, maar gelieve de persoonlijke opmerkingen achterwege te laten.

De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: In dit debat moeten we in ogenschouw nemen dat de minister terecht zegt dat elk kind nog wel een bank heeft. Elk kind heeft nog een plaats.

Mevrouw Irina de Knop: Vandaag wel.

De heer Kris Van Dijck: Ja, vandaag, mevrouw De Knop. Maar vorig jaar voorspelde u dat dat op 1 september 2013 niet het geval zou zijn. Het jaar voordien voorspelde u dat dat op 1 september 2012 niet het geval zou zijn.

We onderkennen allemaal het probleem. Ik heb de zeer pertinente vraag hier gesteld, maar ik blijf een believer van de vrijheid van onderwijs en de opdracht die al degenen die onderwijs inrichten, op zich nemen. Dat is een maatschappelijke opdracht. Ik ben ervan overtuigd dat het vrij onderwijs in al zijn geledingen, ook steden en gemeenten, en het gemeenschaps-onderwijs zich wel degelijk bewust zijn van de opdracht die ze hebben, dat ze geen onderwijs inrichten voor de mooie ogen, maar wel voor de kinderen en jongeren. Er zijn voldoende geledingen in Vlaanderen om die opdracht te blijven vervullen.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Als het af en toe bitsig wordt, voel ik vanuit mijn vroegere hobby de nood om scheidsrechter te spelen. In één zaak hebt u gelijk, minister, voor wat Antwerpen betreft. We mogen niet vergeten dat als alle kinderen daar een plaats hebben en het probleem nog niet volledig uit zijn voegen is gebarsten, dat de verdienste is van het masterplan, en dat is een verdienste van het vorige stadsbestuur. Daarin moeten we eerlijk durven te zijn. Het feit dat er nog verder wordt gebouwd op dat oude masterplan, is de verdienste van dat stadsbestuur. Minister, u hebt gelijk dat u daarop reageert.

Minister, aan de andere kant mogen wij niet vergeten dat er nu 18,5 miljoen euro extra wordt gegeven aan de stad Antwerpen, terwijl er 105 miljoen euro nodig is. Over meerdere jaren, ja, maar als je elk jaar 18,5 miljoen euro geeft, ben je daar een paar jaar mee bezig. Dat blijft een probleem. Dit blijft voor de Vlaamse Regering budgettair moeilijk omdat Antwerpen natuurlijk niet de enige vragende partij is. Daar heeft mevrouw De Knop gelijk. Ik zou niet durven te stellen dat u uw verantwoordelijkheid niet neemt, maar de werking van deze en de

vorige Vlaamse regeringen heeft ertoe geleid dat deze Vlaamse Regering er niet is in geslaagd om dit probleem efficiënt en afdoende aan te pakken.

Mijnheer Van Dijck, u zegt dat het allemaal niet zo erg is en dat elke leerling een bank heeft. Maar één zin later begint u over vrije schoolkeuze. Mijnheer Van Dijck, de vrije schoolkeuze bestaat de facto niet meer. De gegarandeerde vrije schoolkeuze bestaat niet meer. We moeten ons ervan vergewissen of we daar aan vasthouden of niet. Als je er niet aan wilt vasthouden, moet je dat eerlijk zeggen. Als we ons nu tevreden stellen met het feit dat iedereen een bank heeft, kun je dat beter schrappen. Ouders kiezen hun school niet meer, ze moeten tevreden zijn met wat ze te pakken kunnen krijgen. Dan gaat het er niet meer om of je naar het vrij onderwijs gaat of naar het gemeenschapsonderwijs of naar het stedelijk onderwijs. Neen, je moet pakken wat je kunt pakken, want anders komt jouw kind niet meer aan bod. Als dat de manier is waarop de Vlaamse Regering de vrije schoolkeuze interpreteert, dan heb ik daar toch mijn bedenkingen bij.

De voorzitter: De heer van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Je moet vrije schoolkeuze niet verengen tot de vrije keuze voor een school. De definitie van vrije schoolkeuze is: het recht dat je hebt om een school van een bepaald net te kiezen. Mijnheer Wienen, in de jaren zestig en zeventig waren er ook volle scholen en kon je daar ook niet terecht. Dat is van alle tijden. Denken dat wij elk kind kunnen garanderen dat het in de school van zijn keuze terecht kan, is een verhaal voor Utopia.

De heer Wim Wienen: Je kunt zelfs niet meer kiezen voor een bepaald net.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Wie moet er zorgen voor de uitbreiding van de capaciteit? Ik kan verkeerd zijn, maar in het gegeven decretale landschap zijn de onderwijsnetten niet verplicht om scholen op te richten om voor alle kinderen in Vlaanderen een plaats te bieden.

Minister Pascal Smet: Als niemand het doet, moet uiteindelijk het gemeenschapsonderwijs het doen.

Mevrouw Irina De Knop: Inderdaad. En dan, minister, komen we opnieuw bij u uit. Dat wilde ik met mijn opmerking van daarnet even nuanceren.

Minister Pascal Smet: Ik kan niet aan het gemeenschapsonderwijs opleggen waar het een school moet oprichten. Wij hebben daar, in tegenstelling tot de Franse Gemeenschap, vele jaren geleden een autonoom agentschap van gemaakt. Ik heb niets te zeggen over het gemeenschapsonderwijs. Het enige wat ik kan doen, is er geld aan geven. Dat doe ik met mijn jaarlijkse begroting. Ik kan proberen invloed uit te oefenen. Dat doe ik ook wel. Als een beslissing mij niet aanstaat, is naar de Raad van State stappen het enige wat ik kan doen. Ik heb zelfs geen regeringscommissaris.

Mevrouw Irina De Knop: Minister, zijn we het er dan over eens om de capaciteitsproblematiek voor heel Vlaanderen op een grondige manier aan te pakken?

Minister Pascal Smet: Mevrouw De Knop, ik vind dat u mij opnieuw beledigt. Alsof wij dat niet op een grondige manier aanpakken. Ik zal u eens uitnodigen om met mijn medewerker een uur rond de tafel te zitten. Of twee uur. Of drie uur, want er is veel tijd voor nodig. Wij hebben de voorbije vier dagen beraadslaagd over de ontbrekende en de aanwezige capaciteit. Maar, mevrouw De Knop, wij hebben wel een belangrijke beslissing genomen. Wij vinden dat de coördinatie voor de aanpak van de capaciteit door de burgemeester of de schepenen van Onderwijs moet gebeuren. Daarom hebben wij die lokale taskforce opgericht. Open Vld is nu toch niet plotseling voorstander geworden van een groot centraal orgaan, een centraal gezag, een instelling die overal in Vlaanderen alles gaat opvolgen en regelen en gaat zeggen waar er scholen moeten worden opgericht en wie dat gaat doen? Ik neem aan dat dat toch niet de evolutie van uw partij is? Ik dacht dat u voor heel veel zelfstandigheid en liberalisme was? Ik ben dat, voor alle duidelijkheid, ook, maar dan natuurlijk altijd wel in een samenlevingskader.

Wij willen wel dat de lokale taskforce die coördinatie opneemt. Daarom hebben we die opgericht. Hij wordt, waar nodig, volledig ondersteund door de Vlaamse overheid. Maar verwacht nu niet dat de Vlaamse minister van Onderwijs dat allemaal zelf gaat bepalen, of dat nu ik ben of een opvolger. Dat zou een ongelooflijke vorm van centralisme zijn die niemand wenst en die, tot nader order, ook uw partij niet wenst.

Mevrouw Irina De Knop: U hebt mij mijn zin niet laten afmaken. Dat was helemaal niet wat ik wou zeggen. Minister, het staat of valt met het voorzien in voldoende middelen en met het uitzetten van een duidelijk tijdspad dat niet altijd de realiteit achterna holt. Dat is toch wel de keuze die moet worden gemaakt door de Vlaamse Regering. Die keuze wordt vandaag onvoldoende gemaakt want we staan hier met zijn allen te kijken naar een koe die een trein ziet passeren. Wij hebben absoluut geen antwoorden voor de toekomst.

Minister Pascal Smet: U moet voor uzelf spreken.

Mevrouw Irina De Knop: Ik spreek altijd voor mezelf.

De voorzitter: Dit is een welles-nietesspelletje dat hier niet kan worden beslecht. Iedereen heeft zijn zeg gehad. Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Dit is een belangrijk debat. Voor ons is de kern dat het evident is dat de vrijheid van onderwijs in Vlaanderen de garantie vormt voor een succesvol onderwijs. Dat moeten we bewaren. De minister kan op Vlaams niveau de actoren samen zetten via de lokale taskforces. Op lokaal niveau kan de gemeente of de stad de actoren samen zetten door de regierol op te nemen. Zo kunnen initiatieven om iets te doen aan de capaciteitsproblematiek worden gestimuleerd.

Mijnheer Wienen, u lijkt te zeggen dat bepaalde scholen en netten helemaal vol zitten. Welke zijn dat dan in Antwerpen? Zoiets moeten wij natuurlijk in de gaten houden.

De heer Wim Wienen: Als ouder kan men niet meer kiezen. Dat is mijn punt. Het inschrijvingsmodel dat in Antwerpen van toepassing is, stuurt de kinderen naar daar waar er plaats is. Het heeft dan weinig belang tot welk net de school in kwestie behoort. Het Inschrijvingsdecreet is zo uitgewerkt dat het almaar moeilijk wordt om als ouder nog zelf een school te kiezen. Mijn collega's hier hebben stoemelings een eigen definitie gemaakt van wat vrije schoolkeuze is. Op de website vlaanderen.be – toch de website van de overheid – staat letterlijk dat er in België vrije schoolkeuze is: “Dat betekent dat u als ouder vrij mag kiezen naar welke school u uw kind stuurt.” Met wat ik hier heb gehoord, denk ik dat u de tekst op de website moet aanpassen. Op die website staat nog meer, trouwens: u kunt in de buurt of ver weg een school kiezen, voor een officiële of een vrije school, enzovoort. Maar die keuzemogelijkheden heeft men niet.

De heer Kris Van Dijck: Vroeger was dat toch ook niet het geval.

De heer Wim Wienen: Pas dus uw officiële website aan.

De heer Boudewijn Bouckaert: Fundamenteel is het onevenwicht tussen vraag en aanbod. Als er heel veel leerlingen zijn en het aanbod is onvoldoende, dan is er van vrije keuze inderdaad geen sprake meer. Het Inschrijvingsdecreet beheert min of meer die spanning, op een manier die ik niet de beste vind, dat wel. Toch is het zo dat de vrije schoolkeuze hoe dan ook lijdt onder die spanning. Dat is onvermijdelijk, tenzij de Vlaamse Regering enorm veel geld stopt in Antwerpen om de keuzemogelijkheden uit te breiden, wat ertoe zal leiden dat de scholen gemiddeld voor driekwart vol zullen zitten. Is men bereid om dat geld op te hoesten?

De voorzitter: De interpellatie is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Peter Reekmans tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het toenemend aantal steden en gemeenten dat overweegt het eigen onderwijsnet af te stoten
- 2176 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Reekmans heeft het woord.

De heer Peter Reekmans: Voorzitter, minister, collega's, de school waar ik als lokaal bestuurder verantwoordelijkheid voor draag, zit niet vol, maar ze is wel versleten. Maar ik wil het probleem van de scholenbouw in een andere context ter sprake brengen.

Via het gemeentelijk onderwijs moeten wij niet klagen over de scholenbouw. Ik denk dat voor de meeste gemeenten wel geld beschikbaar is, via het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) en het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OVSG). Dat is zo, als het geld tijdig is aangevraagd en als het gaat over een project dat op de prioriteitenlijst staat en het dossier ook is geopend. Wel is het zo dat dit de gemeenten een pak geld kost.

In de zomermaanden zijn in de pers artikels verschenen over gemeenten die overwegen het gemeentelijk onderwijs af te stoten. Ruim 260 van de 308 Vlaamse steden en gemeenten organiseren onderwijs. Vaak gaat het over basisonderwijs. Het bestuursakkoord van april 2003 noemt het basisonderwijs een kernopdracht van de gemeentebesturen. Maar blijkbaar overwegen meer gemeenten dan voorheen hun onderwijsnet af te stoten. De voorbije periode was dat eerder uitzonderlijk. Zo meldt het christelijk onderwijsverbond weet te hebben van een tiental dossiers van steden en gemeenten die het voorbije schooljaar werkten aan het afstoten van hun onderwijsnet. Een daadwerkelijke beslissing om dat te doen, kwam er vaak nog niet, maar de intentie zou reëel zijn. Het gaat niet enkel over kleinere gemeenten, want de stad Oostende is er ook bij. Ook de stad Turnhout zou een dossier hebben opgemaakt.

Misschien gaat het nog maar om intenties. Maar het feit dat steden en gemeenten het debat voeren en daarover dossiers opmaken, toont toch aan dat er een probleem is. Vlaanderen zou het gemeentelijke onderwijs moeten koesteren. Als een gemeente investeert in scholenbouw, betaalt die gemeente 30 procent van de kosten. Hoe meer gemeenten scholen bouwen, hoe beter dat voor Vlaanderen is, want dat kost Vlaanderen minder. Zelf hebben wij ingeschreven om in 2015 een nieuwe school te bouwen. 30 procent betaalt de gemeente, de andere 70 procent komt van subsidies. Maar bovendien is er de btw van 21 procent op het geheel, en dat betaalt de gemeente. Ons schooltje, dat 1,5 miljoen euro kost, zal de gemeente 900.000 euro kosten. De gemeentelijke begroting is goed voor 5,8 miljoen euro jaarlijks. Dat betekent dus dat wij één zesde van ons jaarbudget moeten investeren in scholenbouw. Ik weet wel dat wij voor dertig jaar gerust zullen zijn zodra het project is afgewerkt. Daarom kiezen wij ook voor dat project.

Ik denk dat heel veel gemeentebesturen die nu al moeten besparen om tegen het einde van de legislatuur hun autofinancieringsmarge in orde te krijgen, vandaag beslissen om geen school te bouwen. Zij bekijken of ze dat kunnen afstoten. In Glabbeek worden we geconfronteerd met een heel atypische situatie. We hebben daar destijds het gemeenschapsonderwijs overgenomen. De gemeenschapsscholen en de gemeentescholen zijn gefusioneerd en zijn gemeentelijk onderwijs geworden. Dat was een atypische omgekeerde beweging.

Minister, wat is de stand van zaken? Hoe groot is de problematiek bij die gemeenten? Wat dreigt die factuur voor Vlaanderen te worden? In die gemeenten gaat het vooral over oude lokalen. Dat betekent dat Vlaanderen 30 procent extra mag ophoesten indien gemeenten dit afstoten.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik sluit me aan bij deze vraag. Het gemeentelijk onderwijs zit vaak in heel oude gebouwen, die echt niet meer voldoen aan de hedendaagse normen. Ik lees in het interview met de heer Marinower dat van de 144 miljoen euro voor nieuwe investeringen, amper 87 miljoen euro bestemd is voor de uitbreiding van de plaatsen. De rest moet worden besteed aan het halen van de normen inzake brandveiligheid en het voorkomen van de sluiting van gebouwen omdat die gebouwen echt niet meer bruikbaar zijn. Dat is dus

een bijkomende last, die steeds opnieuw is uitgesteld en die vooral het gemeentelijk en stedelijk onderwijs treft. De steden hebben aan het eind van de 19e eeuw enorme inspanningen gedaan om hun stedelijke net uit te breiden. Dat waren destijds mooie gebouwen, maar dat is intussen honderd jaar geleden.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: In een reactie op deze persberichten gaf het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OVSG) al aan dat de ruime meerderheid van de gemeenten nog steeds onderwijs organiseert. Het gaat over 262 van de 308 Vlaamse gemeenten, waarvan 237 basisonderwijs organiseren. Uit de statistieken blijkt ook dat het aantal basisscholen van het gemeentelijk net de laatste jaren is toegenomen, en dat het aandeel van het gemeentelijk onderwijs in de totale leerlingenpopulatie basisonderwijs stabiel is. In het schooljaar 2011-2012 was 23,3 procent van de kleuters ingeschreven in gemeentescholen, en 22,5 procent van de leerlingen in het lager onderwijs. Het marktaandeel van het gemeentelijk onderwijs was tien jaar geleden licht lager.

De voorbije drie jaren waren er geen overnames van gemeentelijk onderwijs door het gemeenschapsonderwijs. De stad Oostende is in onderhandelingen met het gemeenschapsonderwijs om haar onderwijs over te dragen. Gemeenten zijn niet verplicht om de intentie om eventueel hun onderwijs af te stoten te melden aan de Vlaamse overheid. Gesprekken met het gemeenschapsonderwijs gebeuren zonder dat de overheid daarbij moet worden betrokken. Ik heb gehoord dat er verschillende gemeenten zijn die daaraan denken.

Tijdens een kerntakendebat dat heeft plaatsgevonden is afgesproken dat het basisonderwijs een kerntaak is van de gemeente. In Onderwijsdecreet XIV is in 2003 de verplichting in hoofde van gemeenten om basisonderwijs in stand te houden, geschrapt. Daar is destijds een diepgaand debat over gevoerd. Men heeft toen gezegd dat de gemeenten de beslissing mogen nemen om geen basisonderwijs meer in te richten.

Er zijn verschillende mogelijke stellingen. In het kader van één publiek net is een daarvan dat men nog altijd kan zeggen dat er één publiek net moet komen, maar dat het basisonderwijs een taak is van de gemeenten. Er kunnen verschillende varianten op tafel worden gelegd. In het kader van één publiek net heb ik een ministerieel besluit ondertekend waarbij een commissie is opgericht van vier personen om dat verder uit te werken. Het is de bedoeling dat bij de volgende regeringsvorming een rapport op tafel ligt met de mogelijkheden en varianten om al dan niet tot één publiek net te komen.

Wanneer een gemeente ophoudt haar onderwijs in te richten, vermindert uiteraard het aanbod in die gemeente. Zeker wanneer het gaat om een gemeente met een aanzienlijk aanbod, krijgt het gemeenschapsonderwijs de verantwoordelijkheid om publiek onderwijs in te richten. Dan is het ook logisch dat dit naar het gemeenschapsonderwijs gaat.

Als het gemeentelijk onderwijs door het vrij initiatief wordt opgenomen, kan dat soms ook gevolgen hebben. Als er geen publiek net meer aanwezig is, betekent dit dat het gemeenschapsonderwijs een school moet oprichten als ouders dat vragen. Het is dus niet noodzakelijkerwijze een goedkope evolutie. Als die gemeentelijke school naar het vrije onderwijs gaat, dan is het gevolg meestal dat er een school moet worden opgericht door het gemeenschapsonderwijs om de vrijheid van onderwijs te garanderen.

Wat de werking en de omkadering betreft, wijzigt er niets bij de overdracht van een gemeenteschool naar het gemeenschapsonderwijs. We weten echter wel dat in sommige gemeenten geld wordt toegelegd, al was het maar voor de infrastructuur. Bij het gemeenschapsonderwijs wordt dit voor 100 procent gefinancierd door de Vlaamse overheid. Dat betekent dat er wel een kost wordt doorgeschoven en dat het gemeenschapsonderwijs goed moet nadenken in welke mate dat mogelijk is. Er zal dan wel een vraag komen aan de Vlaamse overheid om de dotatie van het GO! (onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap) op termijn te verhogen. Dat is daar een gevolg van, temeer omdat gemeenten direct of indirect

kosten van die scholen op zich nemen. Ik verwijs naar het klassieke voorbeeld van de werkmans die in de school ook de klusjes doet. Die wordt wel betaald uit de grote pot van de gemeente. Als dat echter geen gemeenteschool is, dan moet iemand anders daarvoor instaan.

Ik vind dat die grotere oefening om tot één publiek net te komen, een belangrijke oefening is, die precies op tijd komt. Ik ben daar voorstander van. Daar zijn verschillende varianten bij mogelijk. Die commissie is aangesteld voor de uitwerking daarvan. Het is belangrijk dat daar de komende maanden, zodra het rapport op tafel ligt, rekening mee wordt gehouden voor evoluties van overnames door het gemeenschapsonderwijs van gemeentescholen.

De voorzitter: De heer Reekmans heeft het woord.

De heer Peter Reekmans: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Wat me stoort in deze kwestie, is het aanbod waarover gemeenten soms beschikken. U weet dat ik me in dit parlement vroeger vaak heb beziggehouden met leegstand. Dat ging toen over sociale woningen, maar blijkbaar is er ook al sprake van leegstand in scholen binnen het gemeenschapsonderwijs. Ik heb kennis genomen van een heel tragisch voorval in twee gemeenten, Melle en blijkbaar ook Zwevegem. In Melle staat er al heel lang een school uit het gemeenschapsonderwijs vrij. Het college van burgemeester en schepenen heeft bijna gesmeekt om het te mogen gebruiken. Het antwoord van het GO! blijft daar echter njet. Het gaat zelfs zo ver dat daar de komende weken met een onteigeningsprocedure zal worden gestart. *(Opmerkingen van minister Pascal Smet)*

Minister, ik weet dat het een speciaal geval is. Ik heb echter eens de moeite gedaan te bekijken wat dat standpunt is en waarom zij per se die school willen. Met mijn kennis van de gemeentebegroting, als iemand die nog maar negen maanden schepen van Financiën is, zie ik ook dat de gemeente Melle niet in staat is om een nieuwe school te bouwen. Als dan iets verderop een school leegstaat die niet kan worden gebruikt, dan vind ik dat schrijnend. In dit parlement hebben we het over een tekort aan scholen, over een gebrek aan geld om scholen te bouwen en noem maar op, en daar is er sprake van twee netten die gewoon totaal niet willen onderhandelen.

U mag zeggen dat Melle een speciaal geval is. Dat weet ik ondertussen ook. Het is echter een feit dat dit kan gebeuren. Ik hoop dat u uw 'ministeriële macht' zult gebruiken om die schrijnende situatie in Melle zo snel mogelijk op te lossen. Die gemeente wil het gemeentebegroting daadwerkelijk blijven ondersteunen en is niet in staat een nieuwe school te bouwen, terwijl enkele straten verderop een school leegstaat die ze niet mag gebruiken. Minister, anno 2013 moet daar onmiddellijk tegen worden opgetreden.

Blijkbaar is er dezelfde situatie in Zwevegem. Ik krijg die dossiers ook maar toevallig door omdat ik nu met dat dossier ben begonnen. Het zijn er twee. Ik hoop dat er niet meer zijn. Ik wil echter uw bijzondere aandacht vragen daarvoor, ook al is dit iets specifiek. Dit kun je niet uitleggen aan de burger in de straat. Dat heeft niets met partijpolitiek en partijen te maken: dit heeft te maken met bestuur, met gezond verstand en met het feit dat de netten eigenlijk eens moeten leren samen te werken op sommige vlakken.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik ben van Zwevegem. Onze meerderheid is gevallen over dat dossier. Het ging daar echter eigenlijk niet over leegstand. In Zwevegem ging het er gewoon ook over dat de site ruim genoeg was om nog een bijkomend gebouw te zetten. De knelpunten bevinden zich ook enigszins op het vlak van de ruimtelijke ordening. Maar goed, de minister kent het dossier. Het is ook niet zo evident om daar een oplossing voor te krijgen, want er is sprake van lokale autonome raden.

Ik zie ook wat er op het terrein gebeurt. De heer Reekmans heeft het over het laten overnemen door het gemeenschapsonderwijs of het vrij onderwijs van gemeentescholen. Gemeenten hebben echter nog een andere mogelijkheid, namelijk een verzelfstandiging. Antwerpen heeft

dat langer geleden al gedaan. Minister, hebt u daar een zicht op? Welke instrumenten hanteert men om uiteindelijk die begroting van die school te verzelfstandigen, en zo meer transparantie te hebben over wat van de gemeente is, over wat de gemeente aan de school geeft?

U lijkt er nogal snel mee te dreigen dat, als er gemeentescholen zouden sluiten, of worden overgenomen door het vrij onderwijs, het gemeenschapsonderwijs dan nieuwe scholen zal moeten oprichten. Dat is in theorie inderdaad zo, maar we hebben nu een dermate dicht net. Is dat recentelijk al gebeurd? Ik denk het niet.

Minister Pascal Smet: Dreigen doe ik niet, ik stel alleen maar vast. Ik denk niet dat een vaststelling van een mogelijke consequentie een dreiging is. Een en ander hangt af van de afstand en de grootte. Ik ken niet onmiddellijk een geval waarin dat moest gebeuren, maar dat zal wel het gevolg zijn als er van meerdere gevallen sprake is. Daar moeten we ons geen illusies over maken. Dat is dus geen dreiging.

Ook mag u niet vergeten dat de bestuurlijke schaalvergroting er ook nog aan komt. Ook gemeenten zullen daaraan meedoen. Dat betekent dus voor de toekomst een vorm van intercommunaal onderwijs. Die intergemeentelijke onderwijsvereniging bestaat al in de decreetgeving, maar wordt niet gebruikt. Dat is een instrument dat zal moeten worden geactiveerd. U weet dat het ontwerp van decreet nu wordt opgemaakt. Het is de bedoeling daar nog tijdens deze legislatuur over te beslissen. Ook dat zal een impact hebben. Verzelfstandiging kan ook wel een oplossing zijn. In kleinere gemeenten is dat niet zo gemakkelijk. Dat kan men doen in steden als Antwerpen en Gent. Als er echter sprake is van een intercommunaal verband, dan wordt dat natuurlijk een andere zaak. Dan kan dat gemeenten ook wel comfort geven. Dan kan men ook gaan naar een meer eerlijke toestand qua verdeling van 'lasten' of kosten. Soms gaan kinderen van naburige scholen immers ook naar gemeentescholen. Dat interfereert dus af en toe ook nog wel eens. Er zijn dus wel wat mogelijkheden om het debat rechtvaardiger te maken.

De heer Peter Reekmans: Mevrouw Poleyn, voor alle duidelijkheid, ik heb het dossier van Melle aangehaald en gezegd dat er in Zwevegem een vergelijkbare situatie is, maar ik ken de situatie in Zwevegem inderdaad niet in detail. Het geval van Melle vind ik al schrijnend genoeg. Als dat al heel snel opgelost raakt, dan ben ik al heel tevreden.

Wat die verzelfstandiging betreft, met alle respect, maar ik denk dat dit eigenlijk een regel is die men kan afschaffen voor kleinere gemeenten. We hebben die studie gedaan. Voor kleine of kleinere gemeenten is dat totaal onhaalbaar, alleen al qua kostprijs. Er is de oprichting. Er is de opvolging. Kleine gemeenten zijn ter zake ook niet ondersteund qua personeel. Misschien zal dat een oplossing zijn voor de grote steden. Vooral dan voor Antwerpen kan dat interessant zijn. Voor de rest van Vlaanderen kan men het debat over de verzelfstandiging voor gemeentescholen echter beter sluiten.

Mevrouw Sabine Poleyn: Het dossier van Zwevegem is ondertussen afgehandeld. Er is een keuze gemaakt voor een andere bouw op een andere plaats. Het heeft dus geen zin om daarover nog veel te doen.

Minister, begrijp ik het goed dat, wat de scholengroepen betreft, het rapport van de commissie over het publieke net uiteindelijk voor de volgende legislatuur is? (*Opmerkingen van minister Pascal Smet*)

Dus we gaan daar toch deze legislatuur mee door.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■